

Анализ на резултатите от проведеното анкетно проучване за стажантската педагогическа практика на студентите от всички специалности в ПУ „Паисий Хилендарски“, Филиал – Смолян, за учебната 2022/23 г.

Стажантската практика на студентите във Филиал – Смолян беше проведена в съответствие с Постановление № 289/2016 г. и постановление № 27/2021 г. на МС. Компетентностите на студентите за съответната професионална квалификация – „начален учител“ и „учител по...“ бяха установени в две стъпки:

- чрез наблюдения и защита на проведен урок пред изпитна комисия, определена със Заповед № 78/25.04.2023 г. на Директора, включваща хабилитирани лица от Филиал – Смолян и учителите наставници;
- чрез въпросник за самооценяване на личната ефикасност в процеса на преподаване в съответната образователна степен.

Оценяването на проведените уроци беше осъществено в съответствие със следните критерии за качество:

- ясна структура;
- висок относителен дял на активното учебно време;
- оптимален обем на учебното съдържание;
- смислово обоснована комуникация с учениците;
- съвременни методи за обучение;
- оптимален обхват и съдържание на упражненията.

Изпълнението на тези критерии е отразено в количествените оценки на студентите по специалности, както следва:

- Начална педагогика и чужд език: шестици – 39,5%; петици - 44,7% ; четворки – 15,8% (38)
- Български език и английски език: шестици – 60%; петици – 20%; четворки – 20%; (5)
- Български език и история: шестици – 33,34%; петици – 25%; четворки – 41,66% (12);
- История и география: шестици – 66,67%; петици – 16,66%; четворки – 16,67% (6);
- Информационни технологии, математика и образователен мениджмънт: шестици – 83,33%; петици – 16,67% (6).

Високият процент на оценките „отличен“ и „много добър“ красноречиво говори за качеството на провежданото от стажантите обучение. Тези оценки отразяват и личностната готовност на стажантите за включване в реална професионална дейност.

Анкетирани са 49 студенти (70% от стажантите).

Самооценяването на личната ефикасност на студентите в процеса на стажуването им е отразено в отговорите на анкетна карта, специално разработена за студентите от Филиал – Смолян. Тя обхваща две групи въпроси.

В първата група попадат четири въпроса, които отразяват съдържанието на Анкета № 5.1, представена в електронната станица на Филиала. По-голямата част от анкетиранияте студенти изразяват висока степен на удовлетвореност от участието си. Структурата на извадката е следната: 57,1% (Начална училищна педагогика и английски език); 12,2% (Български език и история); 10,2% (Български език и английски език); 14,3% (История и география); 8,2% (Информационни технологии, математика и образователен мениджмънт).

Процентните съотношения на отговорите са, както следва:

Твърдение	Напълно съгласен	По-скоро съгласен	Нито съгласен, нито несъгласен	По-скоро несъгласен	Напълно несъгласен
1. Удовлетворен/а съм от проведените Хоспитиране и Текуща педагогическа практика	73,5%	2%	4,1%	4,1%	12,2%
2. Удовлетворен/а съм от приключилата Стажантска практика	73,5%	2%	4,1%	4,1%	16,3%
3. Практическата подготовка по специалността ми помогна за изграждане на правилен подход към ученика	65,3%	8,2%	4,1%	8,2%	14,3%
4. Знанията, уменията и компетентностите ми са адекватни на изискванията на професионалната среда	57,1%	16,3%	4,1%	10,2%	12,2%

От обособените групи отговори прави впечатление спадането на съгласието относно изграждането на правилен подход към ученика и усвояването на професионални знания, умения и компетентности. Макар че отговорите в група „напълно несъгласен“ са почти шест пъти по-малко, би било уместно да се установят причините за изразената неудовлетвореност. За съжаление, допълнителната възможност за мотивиране при отговорите не е използвана от анкетираните.

Отговорите във втората част от въпросите имат диагностичен характер. В три степени – „съгласен“, „нито съгласен, нито несъгласен“ и „несъгласен“ студентите са отговорили на 15 въпроса. 59,2% от студентите определят общата си педагогическа и методическа подготовка като добра. 22,4% обаче не могат да преценят това. 18,4% я определят като недостатъчна.

Учебната програма по предмета познават 59,2% от студентите. За съжаление, не е малък относителният дял на студентите, които не могат да преценят или не познават учебната си програма – общо 40,8%.

Съставянето на план на урока е в компетентността на 63,3% от анкетираните. Почти толкова е и процентът на стажантите, които могат да формулират образователните цели на урока – 65,3%. Процесуланите изисквания към провеждането на обучението са разбираеми за 63,3%; разнообразните методи на обучение – за 65,3%.

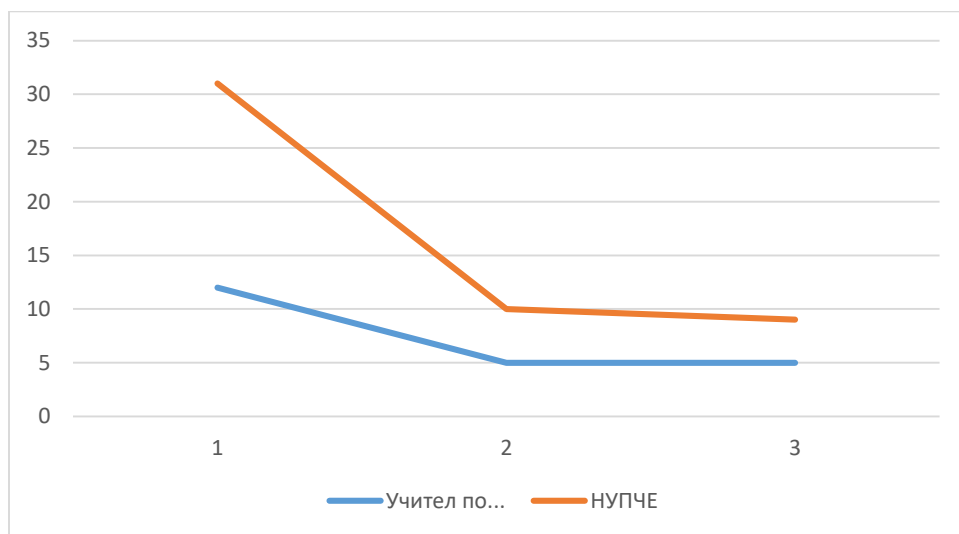
Компетентностите си, свързани с мениджмънт на класа, почти две трети от стажантите оценяват позитивно – 73,5% могат да създават благоприятна учебна дисциплина по време на час, а 67,3% могат да създават мотивираща учебна среда. Обратната връзка с учениците 10,2% от стажантите не могат да преценят дали умеят или не умеят да я осъществяват, а 20,4% твърдят, че нямат такива умения. На обратния – позитивен полюс – са 69,4%.

Комуникативната компетентност на почти две трети от студентите е на високо равнище: 75,5% демонстрират уважение към педагогическия състав; 65,3% подпомагат работата на учителя в часовете и извън тях; 75,5% не срещат трудности в комуникацията с ръководството на училището; 71,4% не срещат трудности в комуникацията с учителя наставник; 71,4% не срещат трудности в комуникацията с учениците.

Като добре запознати с училищната документация се самоопределят 61,2% от стажантите. В същото време 22,4% не могат да преценят това, а 16,3% отричат напълно това твърдение.

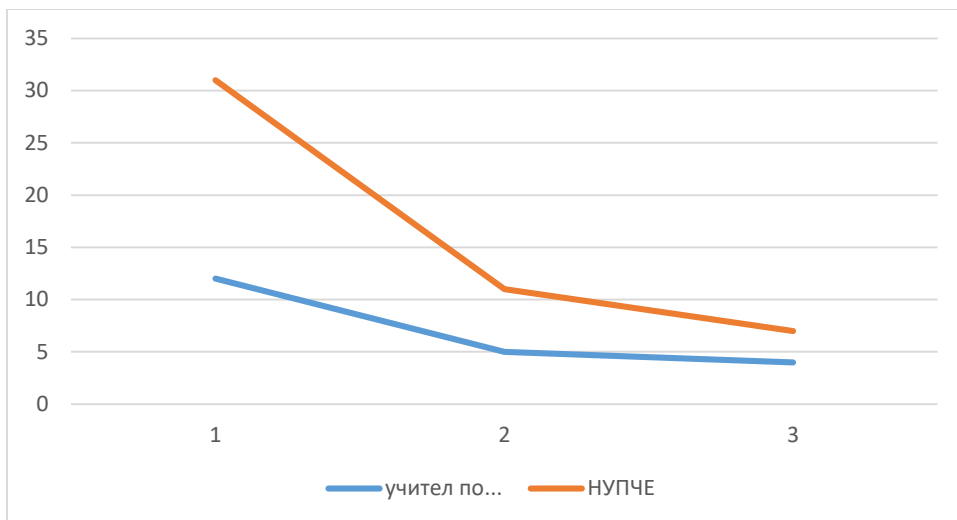
По-нататък са представени графики, отразяващи някои сравнения между отговорите на студентите от специалност „Начална училищна педагогика и английски език“ и останалите педагогически специалности, подготвящи „учител по...“.

Гр. № 1: Сравнение на преценките за педагогическата и методическата подготовка

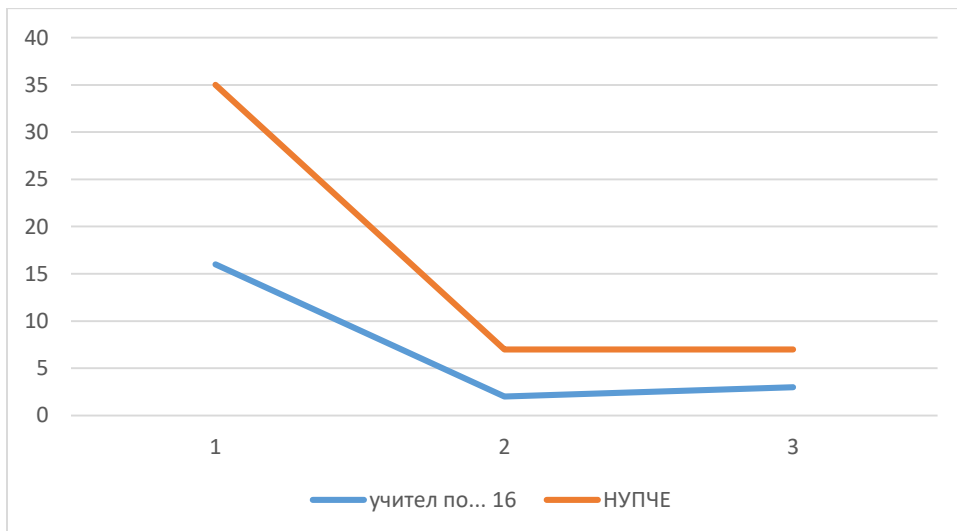
Вижда се, че тенденциите са сходни. Почти един и същи относителен дял студенти от двете групи преценяват своята педагогическа и методическа подготовка като добра; тенденцията към негативните преценки намалява.

Гр. № 2: Процесуални изисквания към провеждането на урока

Тук отново графиката илюстрира сходни тенденции. Прави впечатление, че относително един и същи дял от анкетираните отговарят неопределено или негативно и от двете групи. Това поставя въпроса за устойчивите нагласи на участниците в анкетирането. Вероятно, в бъдеще инструментът за диагностика би могъл да се усъвършенства, като се включат още въпроси и се използва техниката за „обратното“ формулиране на твърденията.

Гр. № 3: Комуникация с учителя наставник

Подобни са данните и за преценките за комуникацията с учителя наставник. Разликите между „неутралните“ и „отрицателните“ преценки не се отличават количествено в значителна степен.

Съдържанието на въпросника насочва към някои проблеми в практическото обучение на студентите. Те биха могли да се резюмират по следния начин:

- необходимо е стимулирането на връзката между учителите наставници и студентите стажанти в предварителния етап на стажантската практика;
- полезно би било висшето училище да провежда подготвителни семинари за учители наставници с цел мотивирането им за професионално взаимодействие със стажантите;
- съдържателно, би трябвало да се обърне внимание на запознаването на стажантите с критериите за процесуалните характеристики на обучението и за използване на иновативни подходи за реализиране на компетентностно ориентираното обучение в началната и средноучилищната образователна степен.

В допълнително дадената възможност за изразяване на мнение студентите стажанти са посочили като проблеми следното:

- осигуряване на хотел или общежитие в рамките на стажантската практика;
- практиката да се удължи;
- учителят наставник да дава по-разширени обяснения при подготовката за урока.

Налице са и силно позитивни отзиви за проведената стажантска практика през учебната 2022/23 г., като: „Когато има страхотен екип, работата върви добре“; „Беше удивително!“.

Проведената анкета със стажантите през учебната 2022/23 г. разкрива както положителните аспекти в практическата педагогическа подготовка, така и проблемите в нея. По съдържание тя съответства напълно на първите три групи компетентности, регламентирани в държавните изисквания за придобиване на квалификация „учител“ (Постановление № 21 от 01.02.2021 г.), а именно: преподаване, взаимоотношение с учениците и взаимоотношения с другите педагогически специалисти. Проблематични са другите четири групи компетентности: лидерство, работа с родителите и семейната общност, възпитателна работа и работа в мултикултурна и

приобщаваща училищна среда. По последните четири групи компетентности следва да се задълбочи работата със студентите не само в рамките на теоретичната им подготовка, а и в процеса на самата стажантска практика. Насочването на вниманието на стажантите към възпитателните проблеми, мултикултурните измерения на образованието и приобщаването при планирането на уроците би допринесло за преодоляването на тези дефицити.

26.06.2023 г.

гр. Смолян

Изготвил:

проф. д.н. Нина Герджикова